

BIJLAGE: TAALBESCHOUWELIJKE TERMEN

Volgende termen moet je begrijpen en kunnen gebruiken. Ze ondersteunen je om te reflecteren over je taalgebruik en over het taalsysteem, en helpen je om je vaardigheden te ontwikkelen.

ALGEMEEN

Betekenisrelaties: middel-doel, chronologische relatie, oorzaak-gevolg, voordelen-nadelen, voor-tegen, redengevend, tegenstellend, opsommend, vergelijkend, toelichtend, concluderend, samenvattend

teksttypes: kranten- of tijdschriftartikel, column, opiniestuk, recensie, infografiek, instructie...

tekststructuren: probleem-oplossingsstructuur, maatregelstructuur, evaluatiestructuur, handelingsstructuur, onderzoeksstructuur, chronologische structuur

tekstsoorten: informatieve, opiniërende, persuasieve, prescriptieve, narratieve teksten
feit, mening, standpunt, argument, objectief, subjectief

SOCIOLINGUISTIEK

taalfamilie

accent of tongval

Indo-Europese talen, Germaanse talen, Romaanse talen, Slavische talen

sociolect, etnolect

monolinguaal, bilinguaal

vaktaal, jargon

nationale, geografische, sociale en situationele taalvariatie, taalvariant

mannentaal, vrouwentaal, jongerentaal, kindertaal

register: formeel, informeel, spreektaal, schrijftaal

Standaardnederlands, Algemeen Nederlands, streektaal, regiolect, dialect, tussentaal

archaïsche taal

Oudnederlands, Middelnederlands, Nieuwnederlands

PRAGMATIEK

humor: ironie, parodie, satire, zwarte humor, taalhumor, absurde humor, situatiedumor, overdrijving, woordspeling

monoloog, dialoog, polyloog

stelling of these, besluit of conclusie

non-verbale communicatie, lichaamstaal

standpunt, argument (soorten), tegenargument

drogreden (soorten) of sofisme

communicatiemodel: zender (spreker, schrijver), ontvanger (lezer, luisteraar), bedoeling, effect, boodschap, code, kanaal, medium, situatie of setting, ruis

syllogisme of sluitrede

premissie

PSYCHOLINGUISTIEK

mentaal lexicon

afasie (soorten)

dyslexie

taalverwerving (verschillende fases)

FONOLOGISCH DOMEIN – KLANKEN

spraakklank, foneem, letter

monoftong, tweeklank, diftong

MORFOLOGIE

neologisme, archaïsme

letterwoord

klanknabootsing of onomatopee

porte-manteauwoord of kofferwoord

leenwoord, directe ontlening, indirecte ontlening, vreemd woord, bastaardwoord, leenvertaling, betekenisontlening, volledig geïntegreerde leenwoorden, inheems woord

woorddeel, morfeem, grondwoord, suffix, prefix

stam

dialectisme, purisme

samenstelling, samenkoppeling, afleiding, samenstellende afleiding

(volks)etymologie

naamval of casus

onomastiek (antroponymie en toponymie)

congruentie

WOORD- EN ZINSEMANTIEK

denotatie, connotatie, letterlijk, figuurlijk, pejoratief, melioratief, eufemisme, dysfemisme

modaliteit (soorten of middelen)

synoniem, antoniem, polyseem, hyponiem, hyperoniem

betekenisverandering: betekenisuitbreiding, -verschuiving, -verenging, betekenisverdichting

eponiem, geoniem

beeldspraak: allegorie, antropomorfisme, associatie, metafoor, personificatie, verdinglijking, synesthesie, vergelijking, metoniem of metonymie

homoniem, homofoon, homograaf

(deel voor het geheel, geheel voor een deel,

stijlfouten

maker-gemaakte, plaats-product, inhoud-houder, enkelvoud voor meervoud, oorzaak-gevolg)

pleonasme, tautologie, contaminatie

humor: ironie, parodie, persiflage, sarcasme, cynisme, satire, absurdisme

stijlfiguren: hyperbool, paradox, antithese, hyperbool, litotes, understatement, parallellisme, retorische vraag, woordspeling

spreekwoord, spreuk, zegswijze of uitdrukkingwijze